

133502

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BIBLIOTECA POPORALĂ
A ASOCIAȚIUNII

An. I.

Nr. 10.

Istoria marelui împărat
ALEXANDRU MACEDON

revăzută de

Mihail Sadoveanu.

Partea II.

SIBIIU, DECEMBRIE, 1911.

:: Apare la 1 a fiecărei luni. :: || Abonamentul pe un an: 2 Cor

Prețul 30 bani.

Biblioteca Poporală a „Asociațiunii”

— :: apare odată pe lună ::
sub îngrijirea secretarului

OCTAVIAN C. TASLAUANU,

red. resp.

—
In lunile de vară, Iulie și August «Biblioteca poporală a Asociațiunii» nu apare. În locul acestor broșuri membrii ajutători ai «Asociațiunii», primesc, în luna lui Decembrie,

== Calendarul Asociațiunii. ==

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Membrii ajutători ai «Asociațiunii» primesc, așadar, zece broșuri și un Calendar în fiecare an.

—
Membru ajutător al «Asociațiunii» se face acela care plătește înainte, la începutul fiecărui an, o taxă de cel puțin 2 cor.

—
Taxa de membru ajutător se plătește sau de dreptul la «Biroul Asociațiunii» în Sibiu (ungurește: Nagyszeben), Strada Șaguna Nr. 6, sau la despărțământul «Asociațiunii» sau la *agentura* «Asociațiunii» din sat. Mai bine e dacă taxa se plătește la agentura din sat.

—♦—

„BIBLIOTECA POPORALĂ A „ASOCIAȚIUNII“.

BCU Cluj-Napoca

RBCFG201503132

Istoria marelui împărat

Alexandru Macedon

în vremea când eră cursul lumii 5250 de ani.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Revăzută de

Mihail Sadoveanu.

Partea II.

SIBIIU.

Editura „Asociațiunii“.

1911.

133502

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tiparul tipografiei arhidiecezane, Sibiu.

Alexandru scrisese apoi carte mamei sale Olimpiada, la Macedonia și către dascălul lui Aristotel: „Eu, Alexandru împărat peste toți împărății, scriu la mama mea Olimpiada și la dascălul meu Aristotel. Sănătate și viață trimit dumneavoastră. Și acum sunt șapte ani de când n'am trimis noi la voi nici voi la noi carte, nici de bine nici de rău, și de aceasta este a noastră vina; ci să iertați, că până acuma am avut războaie mari, cu toate țările până la Persia lui Darie, și cu el bătutune-am de trei ori și l-am biruit, și i-am luat împărăția, încă și fata lui o luai pentru bunătățile ei, mie împărăteasă să-mi fie. Darie însă murì și eu astăzi sunt împărat Persilor, și să știți că, până nu știam dragostea muierii, nu-mi mai aduceam aminte de voi, nici de voi pieri, iară acum voi să știu și de viața voastră, cum locuiți, și cum este Macedonia și cum auziți de noi.

Să fiți sănătoși“. După aceea deschiseră vistieriile lui Darie și găsiră douăsprezece tunuri pline cu galbeni, și douăsprezece case pline de taleri, și douăzeci de case pline de scule de aur, și de pietri scumpe și de mărgăritar de cel mare și de coarne de rinocer ferecate tot cu aur, și o mie de potire de aur, și o mie de cai hrăniți, și o mie de cai povodnici tot cu țoluri de mătasă, și o mie de lei tot cu zgarde de aur, și zece mii de șoimi, și zece mii de sgriptori, și cincizeci de mii de cămile, și o sută de mii de catări, și o sută de mii de boi de înjugat, și zece mii de ogari, și trei mii de căpăi, și o mie de mii de oi; iară cetatea eră tot poleită cu aur, și împodobită cu pietri scumpe de lumină ca soarele, și alte multe câte nu se știe; nici mintea omului nu poate socoti bogăția lui Darie împăratul. Alexandru dete aurul și argintul oștilor și voievozilor. Și se veseliră Macedonenii cu Persii ca frații.

Într'o zi se suî Alexandru într'un foișor înalt foarte, și strigă cu glas mare și zise: „Să știți, voievozilor, voi Macedonenilor și Persilor, și toată

lumea, să știți că mă lapăd de Dumnezeii elinești, de Amon și de Apolon, și de Posidon, și eu blastăm pe acei Dumnezeii elinești, și mă închin lui Savaot Dumnezeu și mă închin celui ce a făcut cerul și pământul, pe acela îl măresc ce stăpânește pe Heruvimi, și-l măresc Serafimii. Și eu pe acela măresc de aici înainte, și voi toți să credeți într'acela". Și sparseră toți Dumnezeii elinești și-i băgară în foc, și le zise: „De sunteți voi Dumnezeii, ieșiți din foc să vă măresc“. Iar nici unul nu putu ieși, ci arseră toți, și se făcură cenușe. Iar zise Alexandru tuturor oștilor:

„Voi toți, voinicilor! hrăniți-vă caii bine până de-acum într'un an, și să vă dregeți armele, și să beți, și să mâncați și să vă veseliți“.

Și șezù acolo un an cu împărăteasa lui Ruxandra și împărățiră bine, dulce și frumos cu toți Macedonenii și Râmlenii, cu Egiptenii și cu Perșii, și fură toți frați în bucurie, și acolo puse împărat pe Filon în Persida cetate, și strigă apoi gătire de războiu, și de cale îndelungată, și mână pe la toate țările să vie toți craii și voivo-

zii cu oștile la Persida cetate, iară Alexandru se găti de războiu cu toate oștile.

Alexandru se ridică cu oștile lui și le scrise și află zece mii de mii de călăreți și patru mii de mii de pedestrași. Și încărcară o mie de mii de cămile cu bucate și luară două sute de mii de catâri de toată treaba oștilor, și zece mii de lei, și zece mii de pardoși, și o mie de căpăi și zece mii de bivoli, și o sută de mii de boi, și o sută de mii de berbeci, și merseră spre Cris împăratul; și nu vru să se închine, și dete Alexandru drumul oștilor și-l bătură, și-i sparseră cetatea, și pieri și el, și-i prădară țara toată, și atâta aur și argint aflară, cât se săturară toate oștile de avuția lui Cris împăratul.

De acolo purcese spre răsărit și multe țări bătù și îngenunche mulți domni, și merse înainte până ce ieși din lume și ajunse la pustie, la locul gadinelor sălbatice. Și merseră mai înainte până ajunseră la o țară; și le ieșiră înainte niște muieri sălbatice, și deteră prin oaste tare cu lemne și cu pietri; și le bătù Alexandru, și pie-

riră de acelea douăzeci de mii, și erau păroase ca porcii și ochii ca stelele.

De acolo merse Alexandru cincizeci de zile, și ajunse la o țară cu năsip. Acolo locuiau furnicile în pământ; și peste noapte ieșiau din ascunzișuri și luau pe om și-l băgau în găurile lor [de-l mâncau. Auzind de asta, Alexandru porunci să secere paie și să le aprindă la găurile lor. Și așa făcură, și pieriră multe, și trecură țara lor în zece zile.

De acolo mai merse Alexandru înainte până ajunse la țara piticilor. Aceștia erau cât cotul de înalți și ieșiră mulți la Alexandru și-i aduseră plocon frumos, finice și miere multă, și ziseră: „Împărate! noi suntem niște oameni neputincioși și ticăloși, cum ne vezi împărăția ta, și te milostivește spre noi“. Iară Alexandru zise: „Să nu-i bănuiască nimeni“. Ei iară se plânseră și ziseră: „Împărate, avem supărări de cocori, că vin la noi și ne mânâncă poamele, hrana noastră, și ne batem cu ei; ci uneori ne birue ei, alteori îi biruim noi. Iară Alexandru puse tabăra acolo, și le făcù cetate tare, și le puse și împărat dintre

ei și-l învăță a-i judecă. Și le zise: „Să-și facă arme, arce și săgeți, să se apere de cocori“. Și luă dela ei miere multă și finice cât ajunse oștilor într'un an.

Și mai merse Alexandru înainte, și ajunse la un câmp mare și frumos, cu apele dulci; și erau într'acel câmp oase multe de oameni. Și văzură un stâlp mare de piatră, poleit cu aur, și eră Sahnos împăratul săpat în stâlp, și eră scris cu slove elinești; și alergă Alexandru la stâlp și slovele așa ziceau: „Eu Sahnos împăratul, fost-am a toată lumea împărat, și vream să merg la Raiu și până aicia venit-am și aicia ieșiră oameni sălbatici fără veste și mă uciseră cu totul, și cine va vrea să meargă la Raiu, până aicia să vie, și de aici să se întorcă îndărăt că va pieri“. Alexandru învăli stâlpul cu plașca, să nu cetească nimenea, să se sperie oastea lui. Macedonenii întrebară, ce sunt acele slove? El răspunse: „Spune că înainte este o țară dulce!“ Și merșeră până la un munte mare și zise Alexandru, să puie tabăra acolo să se odihnească oștile. Și făcură întăritură de cătră munte. În

ziua aceea, zise Alexandru să se gătească oștile de războiu, iară el cu ceata lui se duse la pădure, și văzù un om sălbatic care stă sumeț și nu fugea. Alexandru porunci de-l lovira doi călăreți cu sulitele. El începù a sbiera tare, și îndată ieșiră oameni sălbatici ca frunza și ca iarba, toți cu pietri și cu lemne, și deteră prin oaste foarte tare. Alexandru fugi din pădure afară, și ieșiră sălbaticii la câmp, iar Antioh îi luă cu oastea de cătră pădure, iară sălbaticii sfârșiră lemnele și pietrile, și-i tăia oastea cumplit de zăceau ca snopii. Și aveau nărav că, dacă se vedeau crunți se mâncau, unul pe altul. Alexandru îi birui și pieriră din ei o sută de mii, iară de ai lui Alexandru cincisprezece mii.

Iară a doua zi veniră voivozii la Alexandru, și strigară: „Împărate, dară nu ne ajunge cât ne-am bătut cu împărații din lume? și am pierit acolo și am luat împărății destule ca să ne odihnim, iară acum ne aduseși la pustie, să pierim de oameni sălbatici?“ Iară Alexandru zise: „O dragii mei Macedoneni, și voi fraților? cred, multe războaie am bătut, iară acum puțin să

ne ostenim și iară o să ne întoarcem la lume; ci dumneavoastră de m'ați urât, ucideți-mă, de veți putea împărăți fără de mine!" Voivozii ziseră: „Ce vom face? fie cum vrei tu, sau vom pieri cu tine toți sau nu vom pieri“.

Și trecură țara sălbaticilor în cincisprezece zile, și ajunseră la o țară bună și frumoasă și văzură doi stâlpi de piatră poleiți cu aur și eră săpat într'ânșii obrazul lui Eraclie împăratul, și al Semiramidei împărătesii. Și merse Alexandru la stâlp și văzù slove elinești și spunea acolo pricina lor, cum au ieșit din lume pentru fărădelegile oamenilor, și acolo împărățit-au patruzeci de ani, și s'au sfârșit așa. Alexandru plânse și zise: „O fericite Eraclie!“

Și mai merse înainte, și ajunse la curțile lui Eraclie pustii, și erau împodobite tot cu pietri scumpe și poleite cu aur, și erau acolo niște pomi frumoși și dulci ca zăharul, și murmură un izvor cu apă rece.

Și de acolo purcese Alexandru înainte șapte zile și ajunse la o apă mare și lată, și se vedeă de ceia parte

țară cu oameni, și puse tabăra acolo și făcură luntre. Alexandru zise să meargă acolo, iară Ptolomeu răspunse: „Alexandre! nu vei merge acolo, că nu știi ce ți se va întâmplă, ci voi merge eu mai întâiu, și voi vedea, și voi veni de-ți voi spune“. Alexandru zise: „O dragul meu Ptolomeu! dară de vei pieri acolo, ca tine unde voi găsi?“ Ptolomeu răspunse: „De voi pieri eu acolo, altul ca mine pune-vei în loc, iară de vei pieri tu, altul ca Alexandru nu vom găsi în toată lumea?“ Și intră Ptolomeu în luntre cu șapte voinici, și se duse la ostrov și găsi oameni doi. Deci se întoarse și spuse lui Alexandru. Iară Alexandru intră în luntre cu toți boierii, și trecură la ostrov, și ieșiră înaintea lui Alexandru oameni mulți despoiați și grăiră: „Împărate Alexandre! ce ai venit la noi? și ce ai de a lua dela noi? că suntem niște goi și niște săraci și ne hrănim dintru acești pomi până sunt, alta nu mai avem nimic?“ Alexandru zise: „N'am venit să iau dela voi nimic, ci numai să văd ce oameni sunteți, și cum trăiți și de unde ați venit aici, și cum știți

numele meu?“ Ei grăiră: „Impărate, noi suntem dela țara grecească și am avut împărat elinesc dela Macedonia, pe Eraclie împăratul, și împărăteasă pe Semiramida, și văzând ei acolo atâta strâmbătate și răsboaie, și multe bazaconii și sânge vărsat, cugetară să iasă dintr'acea țară și făcură zece mii de corăbii, și au ales tot oameni buni și drepți, și-i băgară în corăbii, și plecară pe mare, și au umblat pe mare un an, și au ieșit unde erau curțile și făcură țară bună și dulce: și au ars corăbiile, și au împărățit patruzeci de ani tot bine și frumos în țară. Și ei muriră, iară noi rămaserăm fără de împărat și puserăm doisprezece filozofi să ne judece; iară noi n'am ascultat, și am luat iară răutățile noastre, și se mâniè Dumnezeu pe noi, și trimise oameni sălbatici de ne bătură, și ne uciseră, și ne stricară țara și nu puturăm trăi acolo de ei, că ne mâncau feciorii și pe noi; și câți am rămas am venit aici într'acest ostrov. Ne hrănim cu poame de aceste, și noi nu avem alt ce-ți da nimic, dar îți vom da șapte filozofi dela noi, că îți vor trebui de aici înainte până la

Ivant, că ei știu calea până acolo". Alexandru luă șapte filozofi, și zise: „Adevărat, că mai cinstit lucru nu este în lume, și mai scump și mai curat, decât omul procopsit la învățatură". Și se întoarse la tabără și zise: „Omul cărturar este vistier de-săvârșit“.

De acolo merse cincisprezece zile și ajunse la o țară cu oameni cu șapte picioare și cu șapte mâni; și se izbiră cu putere în oastea lui Alexandru și pieriră din ei mulți, și pe mulți îi prinseră vii; și lui Alexandru îi eră voia să-i scoată la lume ca pe o minune, numai că nu știa care eră mâncarea și beutura lor, și din această pricină au pierit de foame.

Și trecu țara lor în zece zile, și mai merse și ajunse la o țară cu oameni cățcăuni, dinainte cu obraz de om, grăind omeneste, iar îndărăt cap de câne, lătrând cânește. Alexandru ucise mulți dintr'ânșii, și trecu țara lor în șapte zile.

Și mai merse înainte și ajunse la o apă mare, și puse tabăra acolo; și murì un cal al unui voinic și-l aruncară în apă de-l mâncară racii. Iar

peste noapte începură a ieși racii aceștia, și luau omul, îl vârău în apă, și nu putea scăpa din gurile lor. Aflând de asta, porunci Alexandru să se sape gropi adânci, și să le astupe cu paie; și așa făcură; iară într'o noapte ieșiră raci mulți, și căzură în gropi și nu mai puteau să iasă, iar la ziuă uciseră mulți fără seamă și-i mâncară oștile.

De acolo merse mai înainte șapte zile și ajunse la un munte mare și înalt, și văzù un om mare legat de munte cu verigi de fier, și erà lung de o mie de coți, și când plângea, glasul lui se auzià cale de trei zile și nu se apropià de el nimenea. Și mai merse înainte cincisprezece zile și ajunse la o apă mare și de ceia parte erà țară cu oameni; și ziseră filozofii: „Acolo este Macaron“. Și făcură luntre, și intră Alexandru în luntre cu zece boieri de ai lui și luă galbeni și pâne curată și vin roșu, și trecù de ceia parte și văzù pomi înalți și frumoși și poame dulci ca zăharul, și frumoase, și erau fântâni reci sub pomi și apele reci și dulci ca zăharul, și prin pomi erau pasări mândre și cân-

tau niște cântece frumoase, ca niște fete, și erau unele albe, altele roșii, altele negre, altele verzi și mohorate. Și se întâmpină cu un om gol și zise Alexandru: „Pace ție, frate!“ El răspunse: „Pentru toate bucuriile“. Și vru Alexandru să mai grăiaască cu el; iar el zise: „Pasă înainte, că vei grăi cu împăratul nostru Ivant, și-ți va spune tot ce dorești“. Și merse Alexandru înainte, și găsi pe Ivant șezând în scaun de aur, cu cunună de aur în cap, și gol subț un pom înalt și cu de toate felurile de poame într'însul, și sub picioarele lui eră apă ca aurul, și fierbea în fântână. Iar dacă văzù Ivant pe Alexandru, clătină cu capul și zise: „O, Alexandre împărate, din lumea ticăloasă și nevolnică! Toată lumea vei luà, și la moșia ta nu te vei mai întoarce, și te vei sui până la cer, și până la iad te vei coborî“. Alexandru sărută mâna lui Ivant, iară Ivant sărută pe Alexandru pe cap și-l puse în tron lângă el. Alexandru zise lui Ivant: „De ce îmi grăiești aceste cuvinte?“ El zise: „Nu trebuie a repetà omului înțelept cuvinte înțelepte!“ Iară Alexandru zise: „Do-

resc, de-ți va fi voia, să-ți aduc plocon de ce se găsește la noi!" El zise: „Aduceți-mi!" Și aduseră o tupsie plină de galbeni și pâne curată, și vin roșu. Ivant zise: „Nu ne e dat nouă să mâncăm, ci vi-e dat vouă să mâncați; ci deșertați clondirul, și aduceți-l la mine să vă dau eu plocon!" Și luă Ivant clondirul și-l umplù cu apă de sub picioarele lui, și-l dete lui Alexandru, și zise: „Ține Alexandre, plocon dela mine". Alexandru zise: „De ce treabă este aceasta?" „Când îmbătrânește omul, să se scalde cu de această apă și va întineri de va fi ca de treizeci de ani". Alexandru pecetlù clondirul bine, și-l dete aprodului, și așa cugetă întru sine: „De voiu îmbătrâni, mă voiu scaldă, și voiu întineri, și nu voiu mai muri". Apoi Alexandru zise iar: „O, fericite Ivantie! spune-mi dară, voi de unde ați venit într'acest ostrov?" Ivant zise: „Când a zidit Dumnezeu pe moșul nostru Adam, l-a așezat în Raiu; și a greșit el lui Dumnezeu, și l-a scos din Raiu; și ieși Adam și cu moșa Eva; și au venit întâi aicia și făcură doi feciori. Adam căută pururea spre Raiu și

plângea cu jale de lipsirea Raiului; iară feciorii lor, Cain și Avel, se învrăjbiră, și ucise Cain pe Avel, și plângeau Adam și Eva cu mare jale. Și după aceea făcură și un alt fecior, om bun și drept, pe nume Sit; și șezù Adam aici cinci sute de ani, și însură pe Sit și făcură și feciori, iară apoi trimise Dumnezeu pe îngeri de-i zise lui Adam să iasă de aici și să meargă la lume, acolo unde locuiți voi. Și ieși Adam și Eva și cu alți feciori și nepoți ai lui cincisprezece mii de oameni, iară Sit rămase aici, și noi din Sit ne tragem“. Alexandru zise: „O fericite Ivantie! dară voi în ce Dumnezeu credeți? și cui vă închinați?“ Ivant zise: „Noi credem în Savaot Dumnezeu, și nouă ne este cugetul tot la Dumnezeu, și dacă murim noi mergem într'alt loc mai bun decât aici!“

Alexandru zise: „O fericite Ivantie! spune-mi, dela ostrov ce este înainte?“ Ivant răspunse: „Este Raiul ocultat cu apă și zidit cu aramă, și acoperit cu foc, și pe poartă stau Heruvimii și Serafimii de foc, și strălucesc ziua și noaptea necontenit“. Alexan-

dru zise: „Dară puteà-voi vedeà Raiul?“ Ivant zise: „Nu poate vedeà trupul ci numai sufletul. Ci vei merge aproape de Raiu, și-ți vor ieși îngeri înainte și-ți vor spune toate“. Alexandru zise: „De nu mi-ar fi de Macedoneni, eu aș rămâneà aici cu voi și aș viețui viața voastră cea înge-rească“. Ivant zise: „Pasă la lume, Alexandre, că te așteaptă împărăția lui Por împăratul, și tot pământul îl vei luà și în pământ întrà-vei!“ Și plânse Alexandru, și se sărută cu Ivant împăratul, și-l sărutară toți nego-mândrii până ieși din ostrov, și se ier-tară cu el. Și merse Alexandru la tabără, și spuse tot ce văzuse și ce auzise.

Alexandru purcese apoi cu oștile la ostrovul muierilor și trecură pe lângă cetate, și într'ânsa nu căută, că numai Dumnezeu poate căută acolo. Și de acolo merse zece zile, și ajunse la un câmp frumos plin de mândre flori ce miroseau ca tămâia și ca smirna, și ca livantul, și erau unele albe, altele negre, altele roșii, altele verzi, vinete, mohorîte și galbene ca aurul. Și căută Alexandru spre ră-

sărit, și văzù porțile Raiului și spre porți văpaie de foc, și stă Raiul sus ca un munte, și se vedeau pomii Raiului înalți fără seamă. Și mergea Alexandru înainte și căută spre câmpii Raiului dela cincisprezece mile de părtare; și ieșiră înaintea lui doi îngeri și ziseră: „Alexandre! stai pe loc! să nu mai mergi înainte, că este loc sfânt, și te vor arde Heruvimii și Serafimii din Raiu, ci te întoarce la lume că o să iai împărăția lui Por împăratul“. Alexandru zise: „Doamne! pe unde voi ieși la lume?“ Îngerii ziseră: „Iată că ies patru râuri din Raiu, unul Tigrul, altul Euftrat, altul Filon, altul Geon; și pe Euftrat să mergi, că te va scoate la lume, și vei vedea și alte minuni, iar aici nu zăbovi“. Alexandru stătù cu oștile, și zidiră stâlp de piatră, și-l poleiră cu aur, și scrise el în stâlp cu slove elinești: „Iată, eu Alexandru, împăratul a toată lumea, până aici venit-am cu oștile mele, și-mi ieșiră doi îngeri înainte de mă opriră aici, și mă certară să nu mai merg înainte că voi pieri, deci de aci mă întorsei în lume“.

De aici se întoarse Alexandru că-

tră lume și ajunse la un iezer frumos și puse tabăra acolo; și luă un bucătar un pește și-l băgă în iezer să-l spele, iară peștele fugi în apă; și merse socaciul la Alexandru și-i spuse. El zise oștilor; „Să-și scalde toți caii, ca să fie toți sănătoși și tari“.

Și merse înainte numai șapte zile și ajunse la o peșteră mare și întunecată și puse tabăra acolo, și zise Alexandru: „Să încalcece toți voinicii pe iepe și să lege mânzii la gura peșterei“. Și așa făcură, și intră Alexandru în peșteră și strigă pristavul în peșteră: „Pot voinicul să scoată ceva din peșteră: pământ, pietriș, lemne, sau ce va găsi, și cine va scoate puțin, căi-se-va, și cine va scoate mult, iară căi-se-va“. Și umblară în peșteră o zi și o noapte și scoaseră iepele din peșteră afară la mânzi, și scoaseră aur și argint mult și pietrii nestimate, și zise Alexandru: „Să împărțiți toți frățește“. Deci ceice n'au scos nimic căitu-s'au, și ceice au scos mult încă s'au căit, căci împărțiră cu ceice n'au scos nimic.

De acolo merse cinci zile, și ajunse la un iezer cu apă limpede și dulee

ca zăharul, și puse tabăra acolo. Alexandru merse la iezer să se scalde și intră în iezer, iară un pește mare sări și se repezi la Alexandru să-l mănânce. Alexandru văzù peștele și fugi iute afară la uscat. Apoi se întoarse la el, cu oșteni, și-l împresură și-l ucise. Și erà peștele cu solzi de aur, și-l spintecară, și găsiră în inima lui o piatră nestimată, și erà mare cât un ou de găscă, și o puseră în suliță și luminà ca soarele prin tabără. Iară peste noapte ieșiră din apă niște fete frumoase cu părul până la pământ, și umblau prin mijlocul oștilor, și plângeau niște plângeri minunate ca niște glasuri ciudate, și grăiau: „O dragul nostru împărate, cum te ucise Alexandru împăratul!“ Și cu mare jale plângeau.

De acolo merse o sută de zile și ajunse la o biserică ce se numea Hramul-Soarelui. Și merse Alexandru la acea biserică și se închină lui Savaot Dumnezeu, și văzù acolo scripturi, și ceti Alexandru slovele și ziceau așa: „Să știi, Alexandre, că vei luà toată lumea și de moarte nu vei scăpà, că te vor otrăvi ceice slu-

jesc ție!“ Alexandru se clăti foarte și mult plânse și zise: „O moarte necredincioasă! și lume înșelătoare! cum mângăi pe oameni, și apoi îi bagi curând sub pământ pe toți“.

De acolo merse zece zile, și ajunse la o țară cu niște oameni cu un picior și cu o mână și cu un ochiu, și cu coadă de oaie, și prinse Alexandru mulți din ei, și grăiră: „Împărate Alexandre, milostivește-te spre noi, că suntem niște oameni mișei, cum ne vezi împărăția ta!“ Și se milostivi Alexandru, și îi iertă și le dăte drumul. Și merse Alexandru pe o vale și eră trist, pentru moartea lui. Iară acei oameni se suiră într'un munte înalt, și strigară: „Împărate! cum fu-seși de înțelept, și noi te înșelarăm“. Iar Alexandru stătù, și erau zece zile de când nu răsese, că eră pentru moartea lui scârbit; atunci răsese și zise: „Întrebați, cum m'au înșelat?“ și strigară de jos și răspunseră de sus, grăind: „Carnea noastră e mai dulce decât toate cărnurile, și picile noastre nu le taie șabia nici trece săgeata printr'ânsele, și mațele noastre sunt pline de mărgăritare și de pietri scumpe

și în inima noastră este piatră nestimată ca un ou de găscă“. Iară Alexandru zise: „Adevărat că toată pasărea pe limba ei pierе!“ Și porunci Alexandru: „Ocoliți muntele călăreții, iară pedestrașii să se suie în munte cu ogari și cu lei și cu pardoși!“ Și așa făcură. Și prinseră vii o sută de mii de aceia, și zise să-i jupoaie, și-i jupuiră pe toți, și mâncară Tătarii carnea.

De aici ajunseră la hotarul lui Por împăratul; iară Por împăratul auzi că vine Alexandru spre el, și scrie carte: „Eu Por, împăratul a toată lumea, celce luminez ca soarele, întocmai ca Dumnezeu, scriu ție, Alexandre. Au te-ai sumețit că ai biruit pe Darie, și i-ai luat împărăția? Să ști că cu acea nebunie, și cu sumeția ta pierdevei capul tău, oștile tale și țara ta! Dară nu socotești tu, că dinaintea mea nu vei scăpă nici în Macedonia, nici în toată lumea? Ci-ți socotește nebunia ta, și-ți cere iertăciune dela mine, și-ți voi iertă greșala ta, și te întoarce în Macedonia și-mi trimite haraciurile dela toate țările câte ai luat. Iară de nu vei face așa, nu vei scăpă dinaintea mea nici în Ma-

cedonia, nici în toată lumea“. Alexandru cetî cartea și clăti cu capul, și scrise altă carte lui Por: „Eu Alexandru, împăratul peste toți împărații, și a toată lumea împărat, nu cu vrerea mea, ci cu voia lui Dumnezeu Savaot, scriu ție, Por împărate, sănătate. Tu te lauzi mie, și zici că m'am sumețit pentru Darie; iară Darie încă se potrivea lui Dumnezeu ca și tine, iară Dumnezeii lui nu-l ajutară. Și să ști că am mers și până la Raiu, și acolo am găsit pe Ivant împăratul, iar el îmi spuse mie că Dumnezeii voștri sunt toți în Iad, de se muncesc cu Darie împreună într'un loc. Și cum nu ajutară lui Darie, așa nu-ți vor ajuta nici ție. Și tu te potrivești lui Dumnezeu din cer, iară mai apoi nici unui om nu te vei împotrivi că eu nu pot fugi de tine, ci eu vin la tine cu toate oștile mele, iară tu să ieși cu toate oștile tale, și cu toată sila ta“. Și trimise cartea lui Por împăratul. apoi scrise altă carte la mumă-sa Olimpiada, și la dascălul său Aristotel: „Eu Alexandru, împărat peste toți împărații, scriu la muma mea Olimpiada și la dascălul meu Aristotel. Multă

sănătate și vieață trimit dumniavoastră, și să mă iertați că în cinci ani carte nu v'am putut trimite, că ne-am depărtat, și am trecut pustii și codrii, munți înalți, de ne-am bătut cu oameni sălbatici, și am mers la oameni cât cotul de mari și am ajuns la împărăția lui Eraclie împăratul, și am mers până la Macaron, la Ivant împăratul, de am grăit cu el, și mi-a spus că Dumnezeuii elinești sunt toți jos în Iad de-i muncesc toți dracii; și am mers aproape de Raiu, și am văzut pe poarta Raiului stând Heruvimii și Serafimii, jos, străjuind Raiul; și-mi ieșiră înainte doi îngeri de mă certară, să nu mai merg înainte, și m'am întors dela Raiu, pe apa Eufratului, de am ieșit la lume. Și acum sunt pe hotarul Indiei, și voi să mă bat cu Por împăratul. Și trimiteți-mi și voi carte."

Por împăratul strânse oștile, și sila lui toată, și găsi opt mii de mii de pedestrași și o mie de lei învățați la războiu. Și auziră Macedonenii și Perșii de atâta silă a lui Por, și se spăimântară, și se sfătuiră să prindă pe Alexandru, și să-l dea lui Por, iară ei să-și ceară iertăciune. dela Por, și

să se întoarcă în Macedonia, și Persii în Persia. Ptolomeu auzi aceste toate și merse la Alexandru, și-i spuse, iară Alexandru chiemă pe Macedoneni, și zise tuturor oștilor: „Oh! dragii mei viteji de toată lumea! înțelepți și viteji Macedoneni! socotiți, fraților, cum luarăm toată lumea și sila lui Darie sparserăm, și multe puteri băturăm, iară astăzi voi vă spăimântați de niște neharnici și înfricoșați Indieni. Cred că Por nu ne va mânca, cum vă pare vouă; iară dumniavoastră de m'ați urât, uciideți-mă; de vă pare că vă face Por vr'un bine, să mă pierdeți pentru binele vostru. Însă mie așa îmi pare, că de veți pierde pe Alexandru, nici voi nu veți mai vedeà Macedonia, că vă vor gonì toate neamurile, și limbile, și toate țările vă vor ucide și nu veți rămâneà nici unul până la Macedonia. Dară nu socotiți că de vom bate noi pe Por, curând veți vedeà Macedonia; și de nu veți merge voi spre Por eu voi merge singur de mă voi bate cu el, și de-l voi bate eu, voi fi împărat a toată lumea, iară de mă va bate el, toți veți pieri cu urgie.“ Iară Macedonenii, dacă auziră,

ziseră așa: „Alexandre! noi toți vom pieri cu tine; ci să știi că nu este vina noastră, ci aceasta o făcură Perșii, că sunt vecini cu Indienii“. Iară Alexandru se mâniè pe Perși și le puse învelituri pe cap și le făcù haine muieresti; și până astăzi așa au rămas.

Deci Alexandru porunci scrierea oștilor și află zece mii de mii de călăreți, și patru mii de mii de pedestrași; și trimise carte lui Filon la Persida, și la împărăteasa lui Ruxandra: „Eu Alexandru împăratul scriu la dragul meu prieten Filon și la draga mea împărăteasă Ruxandra, sănătate și voie bună. Și în ce ceas veți vedea cartea mea, să porcezi Filoane, cât mai curând cu oștile tale spre India, că voiu să mă bat cu Por împăratul; și să vii ziua și noaptea și să-mi trimiți carte înainte, să știu pe unde ești și când vei sosi la noi cu oștile!“ Și trimise la Filon vestitori cu cartea.

Por se sculă cu oștile lui și întâmpină pe Alexandru: și puse Por înainte zece mii de lei, iară Alexandru o mie de bivoli și o mie de tauri; și se loviră lei cu bivolii și se deteră într'o parte, iară oștile se loviră în față,

Alexandru lovì oștile lui Por de trei părți, și deteră în tâmpine și în trâmbițe, și se tăiară toată ziua până seara, și se dete Por îndărăt; și pieriră acolo Indieni patru mii de mii, și de-ai lui Alexandru zece mii. Iară Por împăratul, dacă văzù cât a fost războiul de crâncen, își chiemă boierii lui, și zise: „Oh, dragii mei viteji! acum ce voi face? că iată ne băturăm și cu Alexandru, și nu-l puturăm birui.“ Ei ziseră: „Să aducem elefanți, să facem poduri pe ei și să urcăm pe unul câte douăzeci de arcași, și să-i punem înainte. Deci puseră câte douăzeci de arcași pe o sută de elefanți, și-i așezară înainte, și plecară la războiu. Alexandru puse înainte o mie de cămile tot cu clopote, și două mii de catâri tot cu clopote; iară elefanții se spăimântară de vuet și săriră înapoi și loveau oastea lui Por, și se rupseră podurile, și omorâră pe toți arcașii. Iară oștile se loviră în față și se tăiară până seara, și se dete Por înapoi și trecù apa Eufratului, și puse tabăra acolo și sparseră podurile; și pieriră acolo de-ai lui Por patru mii de mii, și de-ai lui Alexandru zece mii.

Filon sosi cu oastea lui odihnită, o sută de mii, și aduse și o sută de mii de cămile, încărcate de bucate, să fie toată treaba oștilor, și o sută de mii de catâri tot cu galbeni, și cu taleri, să dea oștilor, și-i aduse stema de aur, dela împărăteasa lui. Alexandru se veselî dinpreună cu toate oștile la sosirea lui Filon, și zise Filon: „Alexandre împărate! nu trebuie să stai, și să aștepți pe Por, că Por cât stă tot gândește și se gătește, și vin oștile din toate părțile; ci mă lasă pe mine cu oastea mea cea odihnită să-l lovesc cum știu.“ Alexandru zise: „Dară apa Eufratului cum o vei trece?“ Filon răspunse: „Cum vei vedeà împărăția ta!“ Alexandru zise: „Pas cu Dumnezeu!“ Și zise Filon: „Tot călărețul să puie câte un pedestraș călare după el!“ Și așa făcură. Și pe când ședeà Por la masă să prânzească, Filon dete în Eufrat cu oștile, repede, iară apa ieși toată pe uscat, și cei dintâi se udară, iar cei dinapoi trecură pe uscat, și loviră pe Por fiind la masă, fără de veste; și începură a se tăia. Iară Alexandru dacă văzù așa, făcù și el ca și Filon, și trecù apa; și loviră pe

Por de trei părți, și se bătură până seara; și începură Indienii a se risipi. iară Macedonenii a-i gonî și a-i tăia cum se taie; iară Por plecă a fugi la India cetate, și plângea cu amar, și grăia: „O vai de mine! nevoiașul de mine! cum puternicii căzură și neputernicii se ridicară! Cum Macedonenii veniră spre Darie, și-l uciseră, și la mine veniră și mi se puseră ca scaiul în cap, și sila mea o sparseră, și nici apa Eufratului nu-i putu opri!”

Și se duse Por la cetatea sa; iară Alexandru îi gonea oștile, și mulți pieriră și pe mulți prinse vii, și pe toți îi iertă.

Alexandru căzù pe hotarul lui Por, și zise; „Să prade țara lui Por!” Iară Por împăratul trimise cărți pe la toate limbile păgâne, la douăzeci și patru de limbi, la răsărit: „Scriu eu, Por împăratul, la ai mei frați și buni prieteni. Și să știți că au venit Macedonenii și m'am bătut cu ei de trei ori și mă biruiră, și puterea mea sparseră; și vă rog, fraților, să-mi veniți întru ajutor, că de mă vor bate pe mine, nici voi nu veți scăpa dinaintea lor; și să săriți cât mai curând!” Limbile, dacă

auziră așa, săriră în ajutor, și mer-seră la Por împăratul cu patru mii de oameni. Iară Alexandru trimise pe Filon cu carte la Por: „Scriu eu Alexandru, împăratul peste toți împărații, ție, Por împărate, sănătate. Și să ști că capul plecat nu-l taie sabia niciodată. Așa tu închină-te mie și să fi în pace, și-ți ține împărăția, și-mi trimite haraciu și oaste pe an; iar de nu vei face așa, noi să ne batem amândoi, căci ție nu-ți este milă de Indieni, iar mie îmi este milă de Macedoneni; căci este și păcat să moară toți vitejii pentru noi, ci să ieșim amândoi din tabără singuri, și să stea oștile pe loc, până ne vom bate amândoi, și de mă vei bate, tu vei fi împărat a toată lumea, iară de te voiu bate eu, voiu fi împărat a toată lumea!“ Filon merse sol la Por și-i zise Por: „Tu ești Filon?“ El răspunse: „Eu sunt“. Por zise: „Filon, închină-te mie căci de astăzi Alexandru ucis este de mine; iar tu te închină mie, și să-ți dau fata mea, și din împărăția mea jumătate!“ Filon zise: „Nici lumea toată nu mă va despărți de dragostea lui Alexandru!“ Por zise:

„Pasă și spune lui Alexandru să iasă să ne lovim amândoi, cum a zis el, și să stea oștile pe loc!“ Și merse Filon la Alexandru și spuse că Por este gata să se lovească. Alexandru întrebă: „Ce viteaz este Por?“ Filon zise: „Are trupul de cinci coți dar este putred; iar bun viteaz este; ci pasă, Alexandre, că-l vei bate, că norocul tău mare este și Dumnezeu Savaot puternic este!“ Alexandru îngenunchi și să rugă lui Dumnezeu și zise: „Dumnezeul tuturor Dumnezeilor acela-ce te mărește Heruvimii și Serafimii, Savaot Dumnezeu, ajută-mi astăzi împotriva lui Por împăratul.“ Și își luă platoșa și își puse coiful în cap, apucă sulita, și încălecă pe Ducipal, și ieși din mijlocul oștilor. Și se întâlni cu Por; și se isbiră cu sulitele și se frânseră sulitele, și scoaseră buzduganele, și se loviră de câte zece ori în cap. Por scoase sabia. Alexandru stăt și grăi: „Por împărate! cred că noi n'am grăit așa“. Por stăt și zise: „Cum?“ Alexandru zise: „Să stea oștile pe loc, până ne vom bate amândoi“. Por se întoarse înapoi, să certe oștile; iar Alexandru strânse pe

Ducipal și scoase pumnalul, și-l lovi subsuoară prin încheieturile cămeșii de zale și-l junghie pe Por, iar Ducipal luă pe calul lui Por cu gura de ceafă, și-l răsturnă jos; iar Por căzù de pe cal; și murì acolo Por împăratul. Iar Indienii, dacă văzură așa, plecară a fugi, iar Alexandru a-i gonì, și-i tăia cum se taie. Și pieriră acolo Indieni trei mii de mii, și ceilalți se închinară lui Alexandru; iar limbile păgâne fugiră și scăpară prin țările lor.

Pe Por împăratul îl puse Alexandru în căruța lui cea de aur, și-l duse la cetatea lui în India, cu toate oștile. Iar împărăteasa lui Por ieși înainte cu zece vlădici, și cu zece mii de popi, și-și sfâșie împărăteasa lui Por mantaua până la pământ, și se despletì, și cu zece mii de fete tot despletite, plângea cu jale mare. Alexandru porunci de-i puseră lui Por stema în cap și-l așezară în patul de aur, și-l duseră în cetatea lui, și-l îngropară cu cinste mare, învălit cu caftan de aur; și se săvârși Por în luna lui Iunie, în a douăzeci și șaptea zi, în India, în scaunul lui. Și eră cetatea lui Por de patru ori cât bate săgeata, și păreții tot po-

leiți cu aur, și acoperemântul cu aur, și trei sute de stâlpi de marmură tot poleiți, și patru mii de pietri nestimate, de luminau toată noaptea ca soarele, și alte câte n'am putut scrie, nici n'am văzut nicăirea, și nu va fi auzit nimenea, nici cu mintea va fi gândit. Și începură a scoate vistieriile lui Por, și scoaseră o sută de mii de cai hrăniți arăpește, o sută de mii de cai indienești tot cu țoluri de mătase, și scoaseră zece mii de lei tot cu zgarde de aur, și douăzeci de mii de lei tot învățați, și douăzeci de mii de pardoși, și scoaseră zece mii de sabii ferecate cu aur, și scoaseră o sută de mii de blide de aur, și scoaseră o sută de mii de potire de aur, și scoaseră o sută de mii de elefanți, și două sute de mii de cămile, și două sute de mii de catări, și o sută de mii de boi de înjugat, și douăzeci de mii de șoimi scripțori, și zece mii de ogari, și cinci mii de case pline de galbeni, și zece mii de case pline de argint. Și șezù Alexandru acolo un an, și se veseliră Macedonenii cu Indienii ca frații, și dete împărăția Indiei lui Antioh voivodul.

Alexandru plecă cu oștile spre țara Amazoanelor, și acolo împărăția o muiere peste muieri, iar bărbații erau afară din cetate, și robiau ei muierilor, și le luau dijmă și dări. Și pe împărăteasa o chemă Talistrada. Alexandru trimise sol și scrise carte așa: „Eu, Alexandru, împăratul peste toți împărații, scriu ție, împărăteasă Talistrada, sănătate. Și să știi că am luat împărăția lui Darie și a lui Por, și până la voi am venit cu puterea mea să-ți zic ție să te închini mie, și să-mi trimiți haraciu și oaste pe an, și să fii în pace pe moșia ta; iar de nu vei vreă să faci așa, eu voi veni la voi și mult rău vă voi face“. Talistrada ceti cartea și scrise alta lui Alexandru așa: „Eu, Talistrada, împărăteasa Amazoanelor, scriu la marele împărat Alexandru, sănătate! Și să știi cum ne este vieța noastră: noi avem cetatea în Ostrov, și noi muierile în Ostrov locuim, iar bărbații noștri șed afară și lucrează, și cât agonisesc ei, noi luăm; și vin la noi de șed cu noi treizeci de zile și atuncea ne mărităm, și însurăm, și apoi iar se duc la țară; iar eu am oaste cincizeci de mii de

muieri călărețe, cu sulite, și douăzeci de mii de pedestrașe, cu săgeți, și cine vine la noi, ieșim înaintea lor; și ne batem noi cu vrăjmașii noștri, și dacă-i biruim noi ne întoarcem, iar bărbații noștri ies înaintea noastră și se veselesc. Și acum așa ne pare, să ne batem cu tine și ce va dà Dumnezeu; și să ne aștepți la viile din deal, că vom ieși la voi cu războiul!“ Și trimise cartea lui Alexandru.

Alexandru cetì cartea și scrise altă carte Talistradei: „Eu Alexandru, împăratul peste toți împărații, scriu ție, Talistrada, sănătate! Și să știi că am luat toată lumea cu războiu, iar cu voi de nu mă voi bate, rușine îmi va fi; iar de-ți va fi voia să-ți rămână Ostrovul și cetatea pustii, și voi să pieriți toate, voi ieși la viile din deal unde ai zis tu.

Talistrada cetì cartea și scrise altă carte: „Marelui împărat Alexandru, sănătate! Îți dau știre, că oare cum înțeleseiu că te vei bate cu mine; iar eu nu cred că vrei să te bați cu muierile, căci de mă vei bate, nici o cinste nu-ți va fi, iar de te voi bate eu pe tine, mai mare rușine nu vei fi pe-

trecut nicăirea; ci eu te rog pe împărăția ta, să te milostivești spre noi și să ne primești darul ce ți-am trimis, și îți voiu trimite haraciu și oaste pe an“.

Și primì Alexandru darul trimis și haraciul și de acolo merse Alexandru la țara Mersilor, spre Evimitrie împăratul. El auzì, și se sculă cu oștile lui spre Alexandru, și cu alte limbi păgâne și făcù războiu mare, și bătù Alexandru pe Evimitrie, și-l tăiară, și-i sparseră cetatea, și-i prădară țara, și-i luară mult aur și argint, iar limbile cele păgâne fugiră la munți înalți; iar Alexandru îi gonì, iar limbile intrară în munte și fugiră până la peșteră mare. Și îi gonì Alexandru cincisprezece zile peste munți, și se întoarse Alexandru îndărăt, și stătù la gura muntelui, și puse tabăra acolo și făcù rugăciune cătră Dumnezeu, și îngenunchiè Alexandru și zise: „Domnul Dumnezeilor! cela ce te odihnești pe Heruvimi, și te măresc Serafimii, cela ce ai făcut cerul și pământul, toate văzutele și nevăzutele, Savaot Dumnezeu, rogu-te eu robul tău, ascultă-mă astăzi pe mine păcătosul,

căci cu voia ta biruî pe toți împărații, și toată lumea, și acum poți să zici tu acestor munți, să vie unul cătră altul, să închidă aceste limbi păgâne, să nu mai iasă la lume!“ Și într'acel ceas (o prea minunate Doamne!) veniră munții unul cătră altul, aproape de doisprezece coți de nu se împreunară. Și văzù Alexandru voia lui Dumnezeu și mulțumì lui Dumnezeu și zise ostașilor să zidească din munte și până în munte. Și zidiră cu piatră și spoiră cu cioaie și cu aramă, și cu amestecături, cât nu putea arde nici focul, și dinăuntru zidiră cale de șaptesprezece zile, din afară așisderea, și puseră un clopot mare în vârful muntelui cu meșteșug, și când batea vântul, el se trăgea singur, și cântă foarte tare, și când veniau limbile să iasă la lume, ele auziau clopotul, și le părea că este Alexandru acolo, și se temeau și fugeau îndărăt la pustie; și se chemau acele limbi: Goți, Magoți, Agar, Axos, Divis, Xotin, Xanarte, Xasan, Climand, Talnii, Xenanii, Martatin, Fohanii, Agramantii, Aflit, Psoglov, Faracii, Iarați, Sisochia, Nichienii și Lescrătinii. Și așa

se spunea, că vor ieși acele limbi în zilele lui Antichrist și se vor închină lui și vor fi mâncători de creștini cu Ovreei și cu Țigani cei păgâni, și vor mânca copiii oamenilor și părinții se vor uita cu ochii lor cum îi frig și-i mănâncă: așa vor face acele limbi în zilele lui Antichrist, în trei ani.

Alexandru porni cu oștile la țara Mastridului, și într'acea țară erà o cetate într'un deal înalt și o ținea o împărăteasă, și aveà doi feciori pe nume Candusal și Dorit, și amândoi erau crai, unul domneà Averidul, altul ținea altă țară, și muma lor domneà Amastridul; și acea cetate erà minunată, că nu erà nici o cetate ca aceea în lume, că erà numai din pietri scumpe și nestimate, fără lut și fără var. Și trimise Cleofila un zugrav bun, să zugrăvească chipul lui Alexandru, și zugravul aduse împărătesii chipul zugrăvit, și-l ascunse într'o cămară mică. Alexandru merse la Mastrid, spre feciorul Cleofilei, la Candusal craiul. Candusal se spăimântă de Alexandru, și fugi cu totul la muma sa Cleofila; și-i fù a trece pe la Evagrid, iar Evagrid împărat, auzi că fuge Can-

dusal craiul și-i ieși înainte cu oaste, și-l bătù și-i luă avuția și muierea și o fată.

Iar Candusal fugeà și plângeà, și se gândi el să deà prin străjile lui Alexandru, și dete, și-l prinseră străjile, și-l duseră la Alexandru; iar Alexandru auzi că aduc pe feciorul Cleofilei, și după ce-l duseră la Alexandru el chemă pe voivozi și puse pe Antioh în scaunul lui, iar Alexandru stà cu alți voivozi în vorbe; și aduseră pe feciorul Cleofilei, și se închină lui Antioh. El întrebă: „Ce om ești? de unde ești și cum te chiamă?” El zise: Alexandre împărate! eu sunt ca omul acela ce fugeà de un leu, și se suì într'un copac ca să scape de moarte, iar când căută pe copaci în sus deasupra lui, văzù un șarpe pogrîndu-se la el să-l mănânce; și căută să fugă în jos și stà leul la rădăcina copacului; iar copacul erà pe malul unei ape, și vrù să saie în apă și văzù în apă un crocodil căscând gura, ca cum va sări din copac să-l înghită: așa mi-se întâmplă și mie astăzi. De frica ta fugii, și Evagrid mă lovì, și-mi luă avuția și fata mea, și de el scăpai

și prin străjile împărăției tale dădui și mă prinseră, și mă aduseră la împărăția ta; și sunt feciorul Cleofilei, și mă chiamă Candusal“. Alexandru zise: „De vreme ce ai văzut fața mea, nu vei pieri, și-ți voiu dà pe Antioh voivodul cu oaste să meargă cu tine la Evagrid împăratul și-ți vor scoate pe fiii tăi, și muierea și tot ce-ți va fi luat“. Atuncea Candusal sărută picioarele lui Alexandru și zise: „O Alexandre împărate, pentru aceea te-a pus Dumnezeu împărat a toată lumea, căci ești milostiv spre greșiții tăi!“ Antioh chemă pe Alexandru și-l învăță ca pe o slugă și-i zise: „Pas Antiohe, cu acest craiu, să iai oaste o sută de mii, să te bați cu Evagrid, și să iai țara și să scoți muierea acestui craiu, și ce va fi luat să-i dea, și dacă vei veni, eu te voiu mânà cu acest craiu sol la mumă-sa“. Și se închină lui Antioh și-și luară ziua bună, și luară oaste și se duse la Evagrid împăratul. Iar Evagrid împăratul îi ieși înainte cu oaste, și-l lovì foarte tare, și-l bătù Alexandru de grab, și-i sparse oastea și-i prădă țara, și scoase muierea lui Candusal, și feciorii, și

tot ce-i luase Evagrid. Și trimise Candusal muierea la mumă-sa Cleofila și el merse cu Alexandru la tabără și se închină cu slujbă la Antioh, și zise Antioh: „Păsați acum amândoi la mumă-ta Cleofila împărăteasa, și-i spuneți să se închine mie și să-mi trimită haraciu și oaste pe an, și de nu va vreă așa, eu voi veni cu toată sila mea, și-i voi bate, și-i voi prădă țara, și voi sparge cetatea, și-și va pierde feciorii și scaunul ei!“ Și se închină și-și luară ziua bună, și se prinse Alexandru frate cu Candusal, și plecă Alexandru sol la Cleofila împărăteasa: și merseră trei zile. Și zise Candusal: „Frate Antioh! drept acest loc este o peșteră, și zic oamenii că se muncesc în ea Dumnezeii elinești, și împărații“. Alexandru zise: „Rogu-te, frate: spune-mi unde-i, să ne abatem să vedem!“ Și se abătură și zise Alexandru: „Să știi, frate, că voi să intru în peșteră să văd“. Candusal zise: „Nu intră, frate, rogu-te; că de ți-se va întâmpla moartea acolo, eu unde voi scăpa de Alexandru? va zice că te-am ucis eu“. Alexandru răspunse: „Nu grijă tu de asta!“ Și intră

în peșteră, și merse și dete de o lumină frumoasă, și-l întâmpinară doi draci ducând un strugure pe o prăjină și ziseră: „Vezi ce se află pe la noi?” Și mai merse înainte și văzù doi draci ducând o găoace de nucă într'o prăjină; și mai merse mai înainte, și-i ieșiră înainte două gadini cu obrazele de lei, și se spăimântă Alexandru, și se rugă lui Savaot Dumnezeu, și fù fără frică; și merse mai înainte și văzù pe Dumnezeii elinești muncindu-i doi draci, pe Apolon și Amon, și văzù oameni mulți legați, și văzù niște șerpi și sub șerpi gălceavă multă și urlete mari; și merse mai înainte, și văzù pe Sahnos împăratul legat, și zise acesta: „Eu sunt Sahnos împăratul, ce eram împărat a toată lumea și vrusei ca să merg până la Raiu și mă uciseră oamenii sălbatici și vei fi văzut obrazul meu într'un stâlp de piatra!” Alexandru zise: „Spune-mi, acei oameni legați, ce oameni sunt?” El zise: „Fost-au toți oameni ca și tine și pentru trufia și mărirea lor ei se muncesc aici până la al șaptelea veac! apoi vor merge la Tartar în veți netrecuți“. Iar Ale-

xandru zise: „Dară acele gadini cu obrazele de leu, ce sunt acelea?“ El zise: „Aceia au fost domni și boieri nemilostivi, pentru aceea i-a făcut Dumnezeu cu obrazele de leu, și se vor munci în veci!“ Și iar întrebă Alexandru: „Dar acolo, unde erau șerpi mulți, ce este acolo?“ Sahnos zise: „Acolo stau sufletele păcătoșilor și se muncesc. Ci mergi, Alexandre, înainte, că vei vedeà și pe socrul tău Darie și pe Por împăratul!“ Și merse Alexandru înainte și văzù pe Darie legat; și când îl văzù Darie, începù a plânge și zise: „O Alexandre! Au și tu ai venit aici?“ El zise: „N'am venit să locuiesc cu voi aici, ci să văd, și iar mă voiu duce dela voi!“ Și zise Darie: „O prea înțelepte Alexandre! cum îți dete Dumnezeu să vezi toate, cele văzute și cele nevăzute! Și spune-mi fătul meu, cum locuești cu fata mea Ruxandra? și cum petreci cu Persienii? și cum cinstești pe soacra ta?“ Alexandru zise: „Nu te îngrijì de vii, ci te îngrijește de morți, iar fata ta este împărăteasă a toată lumea și soacra mea îmi este mamă, iar Persia petrece cu mine ca și cu tine!“ Darie zise:

Mergi, Alexandre, înainte că vei găsi pe Por, legat în verigi de fier“. Și zise Alexandru: „O mare Por împărate, cum te potriveai lui Dumnezeu, iar acum ești legat în Iad“. Iar Por zise: „Așà se vor munci toți împărații și domnii pământului, și tu să te păzești, să nu te potrivești lui Dumnezeu, că și tu vei veni aici!“

Și de acolo se întoarse Alexandru și ieși afară, și găsi pe Candusal plângând, și dacă-l văzù, îl apucă în brațe și-l sărută dulce, și-i zise: „O dragul meu Antioh, dar cum de zăbovești atâta? că eu / rău mă înspăimântai; ei mulțumesc lui Dumnezeu că ești sănătos“. Și purceseră, și zise Candusal: „Spune-mi ce ai văzut în peșteră?“. Și răspunse Alexandru: „Văzui doi draci ducând o nucă într'un loc, și ziseră acei draci: „că este nuca sufletelor acolo“; și spuse toate câte văzuse, și merseră și sosiră la Cleofila împărăteasa. Iar ea auzi că vine sol dela Alexandru, cu feciorul ei Candusal, și se împodobì și-și puse stema în cap, care erà tot cu pietri nestimate, și ieși cu boieri și cu vlădici, și erà acea împărăteasă frumoasă; și

se întâmpină cu solul și cu fiul său Candusal, și dacă văzù Alexandru împăratul pe Cleofila, îi părù că este mumă-sa Olimpiada, și se sărutară amândoi dulce și merse la cetate, și descălecă Alexandru de pe cal, și-l ospătă într'acea zi. Iar a doua zi luă împărăteasa pe Alexandru de mână și-l băgă într'o casă tot cu aur învălită și cu mărgăritar împodobită și scaunele tot de aur și masa de diamant piatră, și pe masă pahare de antrax, și de zmarand, și de safir, și de porfigarda, și de hrisodat, și de cristal, și într'acea casă eurgeà o apă mică și dulce ca zăharul, și frumoasă ca aurul, și-l băgă într'altă casă și erà tot cu pietri nestimate și cu mărgăritar împodobită, și luminà ca soarele. Și de acolo intrară într'altă casă, și erà cioplită de lemn, ce se chiamă ivansa și alt lemn ce se chiamă maisapi, și acel lemn nici focul nu-l arde; și intrară într'altă casă de lemn de bulica și de ivanit, și de chiparos și erà pusă în măiestrie, pe niște fuse, și începură casele a se învărti și a se suì în sus, și iar a se pogorî în jos; și dacă văzù Alexandru așa, mult se

miră și zise: „Oh împărăteasă, acest lucru ar trebui să fie la Alexandru împăratul“. Ea zise: „Bine zici, Alexandre, să fie la tine acest lucru, ci va fi la mine ca și la tine“. Alexandru zise: „Nu sunt eu Alexandru, ci mă chiamă Antioh“. Împărăteasa zise: „Ce-ți grăi-i eu, că tu ești Alexandru?“ și-l luă de mână și-l băgă într'o casă mică, și acolo eră zugrăvit chipul lui Alexandru și zise ea: „Caută aci de vezi cine e zugrăvit“. Și zise împărăteasa: „Alexandre, cum ai vrut intrat-ai! iar cum vei vreă nu vei ieși“. Iar Alexandru răcnî ca un leu și-și schimbă fața și-și apucă pumnalul, și o luă de mână și zise Alexandru: „Eu voi ieși de aci sau nu voi ieși, iar tu nu vei mai ieși de aci; iar eu voi ieși, și pe feciorii tăi înjunghia-voiu și voi pieri cu ei, și oștile mele casele tale vor sparge până în pământ, și țara toată îți va prădă“. Iar împărăteasa strânse pe Alexandru în brațe și zise: „Nu te teme, nici te înspăimântă, că nu sunt eu așa nebună cum ți-se pare ție, că celce te va ucide pe tine, fi-va dușman a toată lumea, că pentru tine stă toată lumea.

în pace, și capul tău este peste toate capetele, și un păr din capul tău plătește toată lumea; ci eu vroiu să te încerc ca și mama ta Olimpiada, să nu te mai faci sol! că vezi că se află oameni de te cunosc; și eu voiu să-mi fii fecior de astăzi înainte, și eu feciorilor mei nu te voiu spune, ci te voiu cinsti ca pe un împărat, și eu îți voiu dà haraciu pe zece ani, și să aibi vieată bună cu feciorii mei!“ Atunci Alexandru sărută pe împărăteasă, și zise: „Mamă să-mi fi de astăzi înainte“. Intr'acest ceas sosi și fiul ei Dorit bătut de oștile lui Alexandru; și scăpase singur și fugise la mamăsa și auzi că a venit sol dela Alexandru, Antioh voivodul, și erà mănios pe Alexandru și pentrucă ucisese pe socru său, Por împăratul. Cum sosi începù a-l căută pe sol să-l taie și auzi mamă-sa de aceasta; și-l închise pe Alexandru într'o casă, și ea ieși afară, de întâmpină pe fiul ei la ușă, și-l luă în brațe, și-i zise: „Ei dragul meu Dorit, nu trebuie să tai solii lui Alexandru, că el a scos pe muierea frățâne-tău și pe coconi din robia lui Evagrid împăratul și i-a

trimis la mine cu cinste și cu sol preà credincios, eu Antioh voivodul!“ El zise: „Alexandru ucise o sută de mii de oameni, iar tu nu mă lași săucid un om de ai lui?“ Iară muierea lui Candusal alergă la bărbatul ei și spuse că vreà Dorit să taie pe sol; și alergă în grabă Candusal și găsi pe Dorit cu sabia scoasă, țindul mumă-sa în brațe; și-l lovì cu palma peste ochi, și-i luă sabia din mână, și zise: „Nevrednice! tu vrei să tai pe solul lui Alexandru, iar el de va apucà sabia, o sută ca tine îi va tăia!“ Și mult îl suduì; și merse Cleofila și scoase pe Alexandru afară și-i împacă, și se sărutară, și zise Alexandru: „De ar ști Alexandru împărat că taie Cleofila solii, n'ar fi trimes sol la dânsa, dar de mai fi tăiat, tu unde ai fi scăpat de Alexandru? nici în pânticele mamei tale, nici în toată lumea!“ Deci se cinstiră, și dăruì Cleofila lui Alexandru stema ei fără preț și-i dete sabie de iachind fier, și-i dete o sută de care de galbeni, haraciu pe zece ani. El nu vrù să ia, iar Cleofila zise: „Ia-i că te vor pricepe ficiorii mei!“ Și-l luă de grumazi și-l sărută, și zisă: „Oh dra-

gul meu Alexandre! vrearea-i să te ai bine cu feciorii mei!“ și iar îl sărută, și trimise feciorii amândoi cu el, și cu haraciu pe zece ani, și-l duseră până în tabără, și-l întâmpină Ptolomeu și Filon și Antioh, și se sărutară dulce și ziseră: „O dragul nostru împărat Alexandre! pentru ce-ți pui capul pentru un păr din cap? și pentruce turburi toată lumea cu capul tău? căci pieri-vei fără cinste și pe noi lăsane-vei în țări străine! Să nu mai faci aceasta, să te mai faci sol!“ Iar feciorii Cleofilei văzură pe Alexandru șezând în tron și grăiră: „Dacă tu ești Alexandru noi suntem morți astăzi!“ Alexandru zise: „Nu veți muri, din pricina mamei voastre Cleofila, și pentru mintea ei, și pentru cinstea ei; ci vă luați haraciul de-l duceți la mama voastră, că ea mi-a dat zilele astăzi“. Și îi cinși și se întoarseră înapoi și le dederă țările lor, și domniile prin țările lor, și ei se întoarseră la mama lor Cleofila. Alexandru făcù acolo ospăț mare, și se veseliră mult și spuse Alexandru ce văzuse la Iad și câte petrecuse la Cleofila, și ce văzuse la dânsa.

Și de acolo intră în Persia la Ruxandra împărăteasa. Și acolo începù a împărți împărățiile și domniile și țările pe rând; adevă lui Antioh îi dăte India, împărăția lui Por, la răsărit; lui Filon îi dăte Persia, a marelui Darie împărat; lui Antigon îi dăte țara Meridonului, împărățiile lui Evimitrie împăratul; lui Filip îi dăte toată Azia, și marea Chilichiei cu ostroavele; lui Ptolomeu îi dăte Egiptul, Ierusalimul și Pelagonitul; lui Selevchie îi dăte Râmul; lui Leomedus îi dăte Ingli-tera și Veneția și Țara leșească, iară lui Finel îi dăte Țara nemțească și Țara franțuzească dela apus și toate țările pe rând.

Și șezù acolo un an cu Ruxandra împărăteasa și se veseliră mult; și de acolo se sculă Alexandru cu toate oștile, și merse la marele Vavilon, și șezù în scaun, și într'o noapte văzù în vis venind pe Ieremia prorocul la el, și zicându-i: „Fătul meu Alexandre! Iată că se împliniră patruzeci de ani ai împărăției tale; și se apropiară patru stihii ale trupului tău: hraconit, fiereverde, tusă albă și sânge roșu. Junghiul se apropie și spre moarte te va

trage! Tu să știi, fătul meu Alexandre, că trupul tău din pământ este și iar în pământ va merge, și risipi-se-va, și să știi că toată lumea înconjurat-ai, și moartea ta îți va veni din mâna celui ce-ți slujește, dela dânsul, din vasul cel amar o vei bea; și-ți împărțește împărățiile și-ți întocmește oștile, că trupul tău mort va rămâne, iar sufletul tău viu va merge înaintea lui Dumnezeu, și-l va trimite unde îi va fi voia, și să știi că corpul tău risipi-se-va, și la a doua venire a lui Dumnezeu, se va împreună sufletul cu trupul, și vor învia toți morții, și să mă crezi, Alexandre, că va să între sufletul în trup la înfricoșată judecată, unde se vor pune scaunele, și va șede Domnul în tron de aur, și vor stă Heruvimii și Serafimii împrejurul Judecătorului, și vor lua dreptii viața de veci, iar păcătoșii vor intra în munca de veci, care muncă nu are sfârșit niciodată. Iar dreptii fiind sub mila lui Dumnezeu se vor veseli: acolo nu va fi nici însurare, nici măritare, ci vor fi toți de-o potrivă, adecă ca de trei-zeci de ani; și atunci se vor cunoaște toți prietenii, și să știi că mă

vei vedeà și mă vei cunoaște acolo în-
 viat, ca și aicia!“ Și nu știu ce se
 făcù Ieremia prorocul. Alexandru se
 deșteptă din somn, șezù în pat și-și
 puse stema pe pernă și plângeà cu
 jale și cu amar, și i se făcù inima ca
 o corabie, când o bate vânturile prin
 mijlocul mării. Iar Ptolomeu și Filon
 merseră de dimineață la Alexandru,
 și-l găsiră plângând cu jale și se apro-
 piară de el și plânseră și ei și-l în-
 trebară și-i ziseră: „Oh Alexandre!
 pentru ce-ți dai bucuria primejdiei și
 te întristezi?“ Alexandru le spuse ce
 văzuse în vis și ce-i spusese Ieremia
 prorocul, și vrură ei să-l mângăie și
 grăiră: „Alexandre, nu trebuiește să
 te întristezi pentru visele de noapte,
 că noi nu credem visele; așa ne pare
 nouă că omul visează, căci doarme
 mult; și nu trebuie omul înțelept să
 doarmă mult, că se umezesc creierii
 capului și visează multe; căci trupul
 omului este mort, iar sufletul viu este,
 și dacă adoarme omul, sufletul cu tru-
 pul se împung ca doi junci neînvă-
 țati, cu trupul și sufletul și cugetul,
 ca vântul, ca focul și ca marea cu
 valurile, așa să întărâtă, și visează

omul adormit, și ce vede ziua și cugetă, aceea visează [noaptea, că precum Dumnezeu desparte sufletul de trup, așa iarăș la aceea înfricoșată judecată a dreptului judecător, toți morții din mormânturi ieșivor și se vor întrupă!“ Și grai Alexandru: „Dar după moartea mea, cine va rămâne să-mi facă pomenire?“ Răspunseră ei: „Rânduiva Dumnezeu!“

Și de acolo merse marele împărat pe câmpiile Sinarului, și stătù cu oștile în țara Sidului, unde-și petrecuse Iov viața lui cea bogată, că acolo locuise el. Și într'o zi vrură domnii să veselească pe împărat și ziseră: „Împărate, să ne suim astăzi într'acest munte înalt, să vânăm!“ Și se suiră în munte și cătară în jos și văzură toate oștile pe câmp, cât nu aveau număr, și ziseră ei: „Alexandre împărate! caută în jos și vezi peste câți oameni te-a pus Dumnezeu împărat!“ Iar Alexandru zise: „Toți aceia în scurtă vreme vor întrà sub pământ.“ Și merșeră la tabără, și făcură mult ospăț și se veseliră.

Într'aceea vreme veni din Macedonia dela Olimpiada, Aristotel das-

călul, și-i părù bine lui Alexandru, și se veseliră; și zise Alexandru: „Bine ai venit dascăle prea înțelepte, că tu ești lumina Grecilor, și sfeșnicul Macedoniei. Ci îmi spune, dascăle, ce face maica mea Olimpiada împărăteasa? este sănătoasă? și cum stă Macedonia, și voi cum auziți de noi? și oamenii cred că am luat toată lumea? Și să ști, dascăle, că am mers la Nego-mândri, la Macaron, și am vorbit cu Ivant împăratul și mi-a spus cumcă Dumnezeii elinești sunt în Iad jos și se muncesc acolo cu voia lui Dumnezeu Savaot!“ Iar Aristotel mult se miră și zise: „Mulțumesc lui Dumnezeu Savaot că văzui luminata fața ta, Alexandre, împărate a toată lumea; și toată lumea cu tine se laudă, și Macedonia astăzi cu tine se luminează, ca tine nici a fost împărat nici va fi după tine nimeni pe lume; iar maica ta împărăteasa Olimpiada este sănătoasă, și mult te dorește, și prin lume m'a trimis la tine să te întreb: merge-vei tu la Macedonia? Iar de nu vei merge, să vie ea la tine!“ Și răspunse Alexandru: „Ferice de acela ce ascultă pe părintele lui! Mie nu-mi este dat

să văd Macedonia, ci voiu trimite să vie maica mea Olimpiada la noi!”

Și puseră masa, și șezură la masă; și Alexandru așeză pe Aristotel mai sus decât toți craii, și apoi șezù fieștecare la locul său. Iar Aristotel se sculă de scoase daruri, și scoase două steme de aur fără de preț, una lui Alexandru dela Olimpiada, alta împărătesei Ruxandra, și două caftane de aur cu pietri scumpe și cu mărgăritare, și doi cai arăpești albi cu șele de diamant-piatră, și o căciulă de samur și cu cunună de aur poleit, și două inele de antrax-piatră și de filiot și douăsprezece blide de aur cu pietri nestimate și cu mărgăritar de cel mare; și scoase și cartea dela mamă-sa Olimpiada scrisă așa: „Scrisam eu Olimpiada împărăteasa lui Alexandru, dragul meu sufletul meu, inima mea, și lumina ochilor mei! Fătul meu Alexandru împărate! sănătate și voie bună, trimite împărăției tale! Să ști, fiul meu, că de când s'a despărțit maica ta de tine, de atunci s'a învrăjbit sufletul meu cu inima mea, și eu nu-i pot împacă, ci numai cu lacrămile eu, maica ta, mă mângăi; și vărs lacrimi

ziua și noaptea și mă gândesc: vedeate-voi sau nu te voi mai vedeà!? Ci mă bat cu gândurile ca corăbiile cu valurile mării! Și eu n'am pe nimenea în lume, fără numai pe tine; ci mă rog, dragul mamei, și te jur, pentru Dumnezeu și pentru țâta care ai supt-o dela mine, să-mi trimiți carte; sau tu să vii la mine, sau să viu eu la tine, că de nu vei face așa moarte îmi voi face de dorul tău, că nici te-am văzut, nici te-am auzit de sunt douăzeci și cinci de ani; și voi să te văd și să mor! Să fii sănătos întru mulți ani!"

Și celi cartea, și grai Alexandru: „Vai de acela ce nu ascultă de părintele lui!"

Și se veseliră mult întru acea zi. Și zise păharnicul: „Alexandre împărate! A furat cineva un păhar împărătesc!" Alexandru zise: „Unde va fi, tot îi va zice păharul lui Alexandru!" Aristotel zise și întrebă pe Alexandru: „Impărate! dar cum luași toată lumea, cum n'a luat-o nimeni pe lume?" Alexandru răspunse; „Avut-am ajutor cu mine: unul cuvântul dulce, altul mâna întinsă, altul judecata dreaptă, altul iertarea la greșiți. Cu acestea am

luat toată lumea. „Așa trebuie să fie tot omul împărat!“ Și povestì lui Aristotel câte văzuse pe lume, și câte împărății sfărâmasese. Iar Aristotel zise: „Dar visteriile dela împărați unde sunt?“ zise Alexandru: „La viteji sunt visteriile mele!“ Aristotel vorbì apoi: „Să ne faci vreun cocon, Alexandre, să rămâie Macedoniei împărat“. Alexandru răspunse: „Mie nu-mi este dat să fac cocon“.

Și acolo grăi vornicul lui Alexandru: „Împărate: trebuie să strângem haraciurile dela țări și dela domni!“ El zise: „Cris împăratul mult aur și argint avut-a, și nimic nu i-a ajutat și noi tot i-am luat, și sparserăm împărăția lui, și am pustiit cu vitejii mei!“

Intr'o zi văzù Alexandru pe un Persian boier al lui, anume Marchis, care erà bătrân și și cănea barba să fie tânăr, și-i zise Alexandru: „O dragul meu Marchis! de ce îți cănești barba? este de ceva ajutor căneala? Păzește, că te va înșelà; că tu barba cănești, iar din picioare slăbești; și tu te ții tânăr, iar zilele vor fi puține, și vei muri, și înșelat te vei țineà!“ Și râseră domnii mult de aceasta.

Și erà de față și un boier anume Alexandru, care erà frumos foarte, dar erà și fricos, că tot fugeà dela răsboiu. Iar împăratul Alexandru îl văzù și-i zise: „O dragul meu Alexandre! rogu-te, sau schimbăți numele, sau să faci tu cum fac eu, că-mi faci rușine, că fugi dela răsboiu și oamenii zic că fuge Alexandru împărat și mie îmi este rușine!“ Și râseră mult boierii de aceasta, și glumiră craii. Și după acea aduseră la Alexandru trei mii de tâlhari de păduri și ziseră toți, să-i spânzure. Alexandru vorbi: „De vreme ce văzură fața mea, nu vor muri, că este datoria domnilor să prindă, iar împărații au datoria să ierte și să miluiască“. Și le zise împăratul: „Să fie vânători împărătești!“ Și le dete lefi și plaște împărătești. Mai veni apoi un om și zise: „Am o fată să o mărit, ci mă rog să mă ajuți cu zestre!“ Alexandru zise: „Dați-i o sută de baniți de galbeni“. El zise: „Mult îmi pare împărate!“ Alexandru răspunse: „Darul împărătesc mare este!“ Și omul luă galbenii și se duse.

Și într'o zi dăruì Alexandru pe Aristotel dascălul lui, și-i dete o sută

de ferdele de galbeni, și zece găleți de mărgăritar, și-l puse patriarh peste toți patriarhii și-i dete cărjă de aur și-l trimise la Macedonia să aducă pe Olimpiada mama lui.

Iar într'o zi ieși un om înaintea lui Alexandru și-i zise: „Împărate, găsit-am o comoară“. Alexandru zise: de ai găsit-o, tu ia-o că tot aurul în mâna lui Dumnezeu este; de ar fi vrut Dumnezeu să mi-o dea mie, eu aș fi găsit-o și nu ai fi găsit-o tu“. Omul zise: „Impărate, cărat-am trei zile și trei nopți, și-mi ajunge“. Alexandru răspunse: „Adevărat că au prorocit prorocii că în zilele mele se vor află comorile lui Iov bogatul“. Și zise Alexandru: „Să încalice toți oamenii curții mele!“ Și merse Alexandru cu oamenii săi cu toți și merse și omul care găsisese comoara de-i duse pe malurile Eufratului, unde au fost casele lui Iov bogatul; și descoperiră acolo pivnița lui Iov, și găsiră într'însa cinci sute de buți de galbeni, și zise Alexandru: „Să ia fiecare!“ Și luară toți, fiecare cât vrù, și rămaseră o sută de care.

Și iar ieși un om înaintea lui Alexandru și-i zise: „Miluește-mă, împă-

rate!“ Alexandru îi dete o cetate cu tot ținutul ei. El zise: „Împărate! nu mi-se cade mie să am eu o cetate!“ Alexandru răspunse: „Nu socotesc eu cum ți-se cade ție, ci socotesc cum mi-se cade mie să-ți dau!“

După aceia aduseră un tâlhar la Alexandru și grăi Alexandru: „Omule de ce tâlhărești?“ Omul răspunse: „De sărăcie tâlhăresc eu, de ucid câte un om, și sunt singur, și oamenii îmi zic tâlhar; da să mă ierți, împărate, că tu iești mai mare tâlhar decât mine, că tu ucizi câte zece mii de oameni și ție nu-ți zic oamenii tâlhar, pentru-că ai oameni mulți, și îți zic împărat, iar de-aș aveà și eu cum ai tu, aș fi și eu ca tine!“ Alexandru zise: „Drept grăiești!“ Și-l iertă, și-l îmbracă și-l puse căpitan, peste o mie de oameni mai mare.

După aceia sosiră vestitori dela Macedonia, vestind că vine Olimpiada. Alexandru zise: „Domnilor și crailor, și împăraților, să se gătească toți cu steagurile fiește care și cu șireagurile lor, și cu cai povodnici, și toți să fie cu stemele în capete, și să iasă înaintea Olimpiadei împărătesei, frumos“.

Și-i ieșiră înainte cu Ruxandra împărăteasa; și se întâmpinară amândouă împărătesele și se sărutară și se îmbrățișară; și zise Olimpiada: „Bine te aflaiu, sufletul meu, și inima mea, și lumina ochilor mei, fata mea, Ruxandra împărăteasă!“ Și o sărută dulce, Ruxandra zise: „Bine ai venit, maica domnului meu, împărăteasă a toată lumea!“ Și se suiră în căruță de aur și porniră la Alexandru. Iar Alexandru tocmi toți împărații și craii și domnii și voivozii, fiecare cu steagul și cu sireagul; și aprozi înainte mergeau și se întâmpinară cu împărătesele și se închină până sosi cu împărații și Alexandru călare pe Ducipal, cu căciulă de samur cu pene de statocamil; și dacă se apropiară, ieșiră împărătesele din căruță, și așternură covoare și descălecă Alexandru și se întâmpinară pe covoare și deteră mâna și se sărutară, și zise Olimpiada: „Bine te aflaiu, dragul meu Alexandre, împărat a toată lumea!“ Și-l sărută, și Alexandru sărută pe mamă-sa dulce; și purceseră la corturi și deteră în tâmpine, și în surl, în trâmbițe, în nacarade, și în organe; și atâtea sunete erau, și ur-

lete și râchezări de cai, și ropote^{re} cât nu se auzià nimic, că luà mințile omului, și auzul urechilor, că așa erau nacaradele, cu trei mii de piscoi, organele cu șapte sute de piscoi, unele groase, altele subțiri, câte nici au mai fost pe lume, nici nu vor fi!

Și sosiră la corturi, și șezură la masă și puse de o parte pe Olimpiada, și de altă parte pe Ruxandra, și mult so veseliră la acea masă. Și a doua zi puse Alexandru tot voinici tineri și jucară un joc ce se chiamă caruhă, frumos și minunat; a treia zi jucară alte jocuri ciudate, și mult se veseliră într'acea vreme.

Și veni atunci un popă din Ierusalim, și spuse lui Alexandru că a murit Ieremia prorocul, și aduse lui Alexandru un cort roșu fără preț. Și se scârbî Alexandru de moartea lui Ieremia prorocul și zise: „Luați oasele lui Ieremia prorocul, și le duceți la Alexandria, și le îngropați în cetate, că se va izbăvi ruga lui, că este mare!“ Și așa făcură.

Intr'acea vreme veni o muiere la Alexandru și zise: „Împărate, bărbatul mă bate și mă suduie, și ție, împărate,

este dușman“. Alexandru răspunse: „Nu e datoria muierei să părăsească pe bărbat, ci voiu să se învețe minte altele ca tine!“ Și-i tăie limba muierei, să nu-și mai părăsască bărbatul.

Intr'acea vreme merse Dardaș voivodul la Alexandru și zise: „Împărate, trebuie să ne vedem moșiile, că sunt treizeci de ani de când și-au lăsat oamenii moșiile lor, și nu le-au mai văzut“. Alexandru răspunse: „Să scoată daruri scumpe!“ Și începù a dărui pe toți împărații și pe toți craii cu cai arăpești, și săbii ferecate, și cu haine de mătase tot cu fir de aur țesute, și cu mărgăritar și cu pietri scumpe; și zise: „Să meargă fiecare pe la împărățiile lor“. Alexandru merse apoi cu mamăsa și cu împărăteasa lui la Efilat să se plimbe, și noroa-dele îi întâmpinară ca să-i cinstească.

Iar într'acea vreme trăia o muiere în Macedonia anume Minerva, și erà vicleană și rea muiere, și aveà doi feciori la Alexandru, pe unul îl chemà Vreonus, pe altul Levcadus, și erà Vreonus paharnic, iar Levcadus comis mare. Și erà Levcadus foarte trufaș. Iar Minerva trimise carte la feciori, și

le zise: „Fii mei! ce folos aveți voi în țări străine, de ați fi și împărați? Cinstea omului este să domnească la moșia lui, așa și voi, cereți dela Alexandru să vă dea Macedonia, să fiți împărații Macedoniei, iar dacă nu vă va da Macedonia, voi veniți la mine, că de nu veți veni, eu mă voi omori; iar de nu vă îndurați voi de Alexandru, să-i dați din această iarbă ce vă trimit, că vă va da ce veți vreă voi, iar voi să nu beți din această iarbă“. Și cetiră cartea frații și zise Vreonus: „Frate Levcadus! leapădă această iarbă că nu este bună!“ Iar Levcadus nu vru să o lepede, ci merse la Alexandru și vorbi: „Împărate Alexandre! să-mi dai Macedonia“. Alexandru răspunse: „O dragul meu Levcadus! Macedonia nu o voi da până la moartea mea; că vreau să mă numesc Alexandru Macedon, ci-ți voi da Azia, Chilichia și Rusia!“ Iar el nu vru să fie împărat acolo, și chiar atunci vru să otrăvească pe împărat de mânie, și nu-l lăsă frate-său, ci mult îl certă, și zise: „Ferește-te de acest împărat minunat, că toată lumea vei turbă și noi păți-vom mai rău decât toți, și

apoi nici pe mama noastră nu om mai vedeà! Ferește-te și leapădă iarba". Dar Levcadus nu ascultă și așa cugetă: de va otrăvi pe Alexandru, el va luà pe Ruxandra și va fi el împărat; atât erà de trufaș!

Și iar merse la Alexandru și zise: „Împărate dă-mi Macedonia!“ Alexandru răspunse: „O dragul meu Levcadus! nu-ți voi da Macedonia, ci cere altă împărăție să-ți dau“. Iar el nu vru, și îndată băgă otravă în păhar; și bău Alexandru, și grăi cătră Filip: „O dragul meu Filipe, vraciule; eu băui vin dulce cu mult amar!“ Filip sări și prinse a topi ierbile cu tiriac, și dete lui Alexandru de bău, iar Vreonus auzi și se spăimântă și junghiindu-se murì.

Alexandru zise: „O dragul meu Filipe! poți a-mi da zile dela tine?“ Filip răspunse: „Oh împărate Alexandre! Dumnezeu poate da zile, iar eu nu pot să-ți dau zile. Trei zile pot să-ți dau până îți vei tocmì împărățiile“.

Alexandru clătină din cap și zise: „O mincinoasă și deșartă lume, și mărrire putredă, cum te arăți frumoasă

în puțină vreme, și curând îi pierzi pe toți, cum se zice:

„Nu este bucurie pe pământ să nu se schimbe cu jale, și nu este pe pământ mărire, ca să nu se sfarme și să nu cadă“. Și iar zise: „O lume și soare și toate făpturile pământului, plângeți astăzi pe Alexandru, că puțină vreme a trăit pe pământ!“ Și iar zise: „O maica noastră, pământule, cât crești oameni de frumoși în lume și apoi curând îi tragi la tine, și-i înghiți pe toți!“ Și iar grăi: „O dragii mei viteji Macedoneni, puteți voi oare să mă scoateți dela moarte, ca să mai fiu cu voi?“ Aceasta auzind Macedonenii plângeau toți cu amar mare și grăiau: „O mare împărate Alexandre, de am putea, noi toți am da zilele noastre pentru tine; ci nu putem; iar împărăția ta bine ai petrecut pe această lume, cu cinste, și cu mai mare cinste te vom petrece; ci mergi, Alexandre, la locul tău, unde ți-e gătit dela Dumnezeu! Aicia bine ai petrecut și acolo bine vei petrece; și mergi cu Dumnezeu Alexandre“. Iar Filip vraciul spintecă un cal, și băgă pe Alexandru înlăuntru și zise Filip: „Tocmește-ți

împărățiile, Alexandre, și-ți împarte lumea, împărățiile și domniile.“ Și chemă Alexandru pe mamă-sa Olimpiada și pe Ruxandra împărăteasa și le sărută dulce și zise lui Ptolomeu, și lui Antioh: „Iată fraților, pe maica mea, și împărăteasa mea, le dau în mâinile voastre, să le cinștiți și să le socotiți pe frăția noastră, și nu le uitați; și Macedonia bine să o socotiți; și trupul meu să-l duceți la Alexandria, și acolo să-l îngropați; și să știți, fraților, că ne vom adună iarăș la judecată, toți vii și morții, și vom fi goli, stând înaintea dreptului judecător. Și să știți că în veacul de apoi Turcii vor luă Macedonia, și voi veți fi robi lor cum ne sunt ei nouă astăzi, până ce se va sculă popor dela Dunăre, românesc, sfârmând robia!“

Și iar chemă pe Ruxandra, și o ținea de mână, și grăia: „Oh, fată a lui Darie, dragul meu suflet, inima mea, și lumina ochilor mei! vezi că veni curând necredincioasa moarte, și pe noi ne despărți de vieață în lume! Și credința noastră nimeni n'a avut-o, iar acum ne despărțim! Și vei ști că acum mă duc în lumea cea veșnică,

și de acolo nu mă voi mai întoarce; ci tu rămâi cu Dumnezeu!”

Apoi o sărută dulce, și chemă pe toți boierii pe rând și se iertă cu toți împărații, și zise: „O dragii mei Macedoneni, să știți că altul ca Alexandru împăratul, nu veți mai avea!” Și zise: „Aduceți-mi și pe dragul meu Ducipal!” Și scoaseră din grajd pe Ducipal și-l duseră la Alexandru; și văzând calul pe Alexandru murind, râncheză tare fără de seamă și bătù cu picioarele în pământ și se apropia de Alexandru, și-si plecă capul la domnul său, și curgeau lacrimile din ochii lui izvor. Și-l luă Alexandru de coamă, și-l sărută pe cap, și zise: „O dragul meu Ducipal, altul ca Alexandru nu te va mai încălecă!” Iar Ducipal își ridică capul, și privi spre domni și văzù pe Levcadus, cela ce otrăvise pe Alexandru; și se repezi la el și-l lovì cu cornul la inimă, și-l puse sub picioarele lui și-l călcă până îl zdrobi. Apoi Ducipal a pornit în lume și de atunci nu se știe ce s'a făcut.

Iar Alexandru zise: „Beă și tu, frate, din păharul pe care mi l-ai dat mie!” Și Ptolomeu îl dete cânilor;

iar Alexandru vorbi: „Blestemat să fie cela ce va hrăni pe ucigător de domni, și pe vânzătorul de cetate!“

Și iar zise Alexandru: „O dragii mei viteji și împărați, cum luarăm noi toată lumea! și până la Raiu meraserăm și toate le văzurăm, și le băturăm, și eu acum nu putui scăpa de moartea năprasnică, și voi vă uitați la mine, și nu-mi puteți folosi nimica! Ci eu voi merge unde au mers toți din veac, iar voi rămâneți cu Dumnezeu, dragii mei boieri! și să știți că ne vom vedea iară la judecata cea înfricoșată!“

Acestea grăi marele împărat Alexandru și muri în țara Ierusalimului, aproape de Egipt, unde a zidit Iosif cel prea frumos cele șapte jitnițe ale lui Faraon împăratul; și muri în luna lui August în a 15-a zi și atâta plângere se făcù, cum n'a mai fost în lume nicăirea, nici nu va fi cât va sta lumea. Iar mamă-sa Olimpiada, și împărăteasa Ruxandra îl plângeau cu multă jale și lacrimi. Ruxandra plângea și se jalea: „O vai de mine, Alexandre, împăratul meu și domnul meu, dar eu cu ce-ți fusei vinovată de mă scoseși în

țări străine; și acuma mă lași jalnică și amară! Pentru aceasta plângeți toți împărații, craii și domnii, tineri și bătrâni, munți și codrii, și toate râurile și izvoarele întristați-vă!“ Și iar zise: „O dragul meu Alexandre, astăzi apuse soarele meu și al Macedonenilor! o amar mie Alexandre, astăzi se întunecă lumea toată! să plângă soarele și luna, și stelele, câmpii și codrii de amarul meu. O, dragul meu Alexandre, dulce împărat peste toți împărații, lumea și soarele meu, sufletul meu, inima mea și dragostea mea, Alexandre de acum înainte, altul nu va încălecă șeaua ta; nici eu de tine nu mă voi despărți!“ Și-l sărută dulce de trei ori; apoi luă pumnalul lui Alexandru și se junghie acolo, și murì pe brațele lui, și astfel a făcut ce nu a mai făcut nici o muiere în lume, nicăirea. Și-i băgară pe amândoi într'un sicriu de aur, și-i duseră la Alexandria cetate, și făcură în mijlocul cetății un turn înalt, și-i suiră sus, și-i puseră și-i zidiră acolo, și acolo stau până astăzi.

Și astfel se săvârși marele împărat Alexandru la Alexandria cetate;

și rămase împărat acolo Ptolomeu și fu împărat înțelept pe lume, și Olimpiada se săvârși la împăratul cu cinste. Iar Antioh împărăția în India lui Por. Și Filon împărăția în Persia cu cinste. Iar Antigon împărăția Râmul și tot apusul. Și fură patru împărați mari peste toată lumea, în zilele lor binecuvântați de Dumnezeu!

SFÂRȘIT.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ERDÉLYI MÚZEUM

1632 * 1912. DECZ. 31.

KÖNYVTÁRA.

De vorbă cu cetitorii noștri.

Știți cu toți, iubiți cetitori, că cea mai mare bucurie o are o mamă bună atunci, când își aude copilașul rostind pentru întâiașdată cuvântul *mamă*. Tot așa și Asociațiunea! Numai atunci va fi fericită, când va vedea, că țărani au priceput și urmat povețele ei. Și iată ce vă sfătuiește Asociațiunea: «*Învățați carte, dragi țărani, învățați, ca să vă deșteptați din somnul cel de veacuri*». Și zicând aceste vă dă și cărți pentru învățatură. Ascultați glasul de mamă al Asociațiunii și primiți fiecare cărticelele ce vile dă. Aduceți-vă aminte cu câtă jale își povestesc bătrânii năcazurile, îndurate de mulțori numai pentru că *n'au știut carte*. Numai 2 cor. trimiteți fiecare la adresa: «*Asociațiunea*», Nagyszeben (Sibiu), Strada Șaguna Nr. 6 și veți căpăta în fiecare lună câte o cărticică frumoasă, cu învățături alese, iar prin Decembrie și un Calendar. Unde vă puteți înțelege, e tare bine, să trimitem cărticelele dintr'un sat pe adresa unuia și acela să le împartă celorlalți, deoarece am băgat de seamă că, trimițând cărticelele fiecărui deosebit, multe se pierd.

Aceia, care n'ați primit vre-o broșură, să ne scrieți nouă, și dacă constatăm că plânsoarea e adevărată, îndată trimitem cărticelele neprimite.

Să ajungeți Sfintele sărbători și anul nou cu bine.

Cele 10 cărticele de pe anul 1911, împreună cu Calendarul pe anul 1912, se capătă la „Biroul Asociațiunii” — Sibiu (Nagyszeben), strada Șaguna Nr. 6, cu prețul de 2 cor.